

Для того, аби забезпечити високий рівень підготовки майбутнього вчителя музики, його професійну компетентність у діяльності концертмейстера, керівника вокальних колективів, викладача музики, музичного керівника у дошкільних навчальних закладах, викладачі фортепіано відділення музичного мистецтва впроваджують методика інтенсивного навчання гри на фортепіано. В основі будь-якої методики інтенсивного навчання лежить принцип «занурення», тобто відразу дається весь блок необхідних для цього знань, умінь і навичок. Одночасний розвиток слуху, почуття ритму, вміння читати нотний запис, транспонувати, імпровізувати, підбирати супровід до мелодії, гармонізувати мелодію, акомпанувати солісту, хоровому колективу, виразно виконати пісню під власний супровід – підвищує ефективність оволодіння кожним навиком окремо і забезпечує цілісний, системний підхід до навчання. Кожен наступний етап навчання характеризується більш високим рівнем засвоєння всього блоку знань, умінь і навичок, тобто йде розвиток по спіралі цілого комплексу складових елементів мистецтва фортепіанної гри. Методика інтенсивного навчання передбачає активізацію всіх можливостей студента: він стає перед необхідністю відразу грати на інструменті, запам'ятовувати музично-теоретичний матеріал, формулювати, аналізувати, синтезувати, усвідомлювати, порівнювати, вирішувати технічні та художні завдання [6, с.3-4].

Забезпечення якісної підготовки майбутніх вчителів музики можливе при наявності формування у студентів стійкої потреби в удосконаленні власної педагогічно-виконавської майстерності, допитливості, самостійності, в розширенні музичного світогляду, вихованні загальної культури музиканта-педагога, естетичного смаку, особистісно-ціннісного ставлення до музичного мистецтва, підвищенні рівня професійної компетентності.

Література

1. *Ананьєв Б. Г. Деякі проблеми психології дорослих. - М.: Знання, 1972. - 110с.*
2. *Ворбкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. – Львів: ЛДМА, 2001. - 244с.*
3. *Державний стандарт загальної середньої освіти. Художня культура (Проект) // Мистецтво та освіта. – 1997. – №3. – С. 2-10.*
4. *Йовенко З. Н. Общее фортепиано: вопросы методики. - К.: Музична Україна, 1989. – 95с.*
5. *Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей /Навч. Посібник для ВНЗ I-II рівнів акредитації. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 216с.*
6. *Смірнова Т. І. Інтенсивний курс з фортепіано / Навч. Посібник. – М. 2003. – С. 3-4.*
7. *Програми та поурочні методичні розробки для середніх загальноосвітніх шкіл. Музика: 1-4 класи / Авт. кол.: О.Ростовський, Р.Марченко, Л.Хлебникова, З.Бервецький. – К.: Перун, 2002. – 128 с.*

УДК 373. 3 : 78

Т. М. Турчин

ПОСЛІДОВНІСТЬ І ЗМІСТ МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В статье обоснована последовательность музыкального обучения младших школьников, которая бы предусматривает расширение слухового опыта детей, а также усиливает их способность к эмоциональному переживанию музыки, ее аргументированному оцениванию и творческому самовыражению в исполнительской деятельности.

Ключевые слова: *творчество, эмоции, оригинальность, осознанное направление, слушание, исполнительство, фантазирование.*

In the article is a sequence of musical training younger students, which would provide for the expansion of the auditory experience of children the ability to hear their emotional experience of music, it's a reasoned assessment, creativity in performing activities.

Keywords: art, emotior, originality, conscious direction, listening, performance, fantasy.

У сучасному світі поступово зміщується акцент у розумінні сутності та смислу музичного навчання молодших школярів у бік їх емоційно-естетичних важелів. Адже музично-творче виховання має спрямовуватись на закладення і прилучення дітей до цінностей музичної культури, бажання помічати всю сукупність мистецького багатства, накопиченого людством у ході багатовікової історії. Досягнення ефективності музичної освіченості молодших школярів вимагає врахування існуючих суперечностей й впровадження сучасних технологій музичного навчання, потребує оновлення його змісту.

В працях вітчизняних вчених розглядалися різні аспекти музично-педагогічної проблематики, а саме, формування духовної культури учнів, втілення гуманістичних орієнтирів мистецької освіти (І.Бех, І.Зязюн, О.Олексюк, Г.Падалка, Т.Байбара, О.Савченко, О.Щолокова та ін.). Особливості початкової музичної освіти окреслені в працях О.Лобової, Л.Масол, В.Рагозіної, Л.Хлебникової та ін.. До найпоширеніших педагогічних новацій музичного навчання відносяться концепції К.Орфа, Е.Жак-Далькроза, З.Кодая, О.Попової, Ш.Сузуки та ін. Враховуючи положення у даній статті охарактеризована методика музичного навчання, яка спрямована на розвиток музичної освіченості молодших школярів в усіх напрямках навчальної діяльності – пізнання музики, її оцінювання, музичної творчості.

Пропонована методика має свою специфіку у різних класах початкової школи, що зумовлюється віковими особливостями 6-10-ти річних дітей, і навчально-виховними завданнями у кожному конкретному класі.

До 1 класу (6-7 років) діти приходять з різним рівнем навчальної і психологічної готовності до школи, що підпорядковується вимогам організації пізнавального процесу, спілкування з однолітками, адаптування до нового режиму тощо. Виходячи з того, що молодшим школярам властива мимовільна увага, легка збудливість, швидка втомлюваність від постійного сидіння та одноманітної діяльності, безпосередній процес засвоєння нового матеріалу успішно триває лише 3-5 хвилин. Крім того, учитель музики постійно стикається з різним рівнем розвитку музичних здібностей і художньо-естетичного досвіду учнів. Тому на початковому етапі музичного навчання учитель має зацікавити і захопити дітей музикою, створити на уроках особливу піднесену і творчу атмосферу, яка б сприяла їх розвитку у різних видах музичної діяльності. Неабияким завданням для учителя у молодших класах стає накопичення, розширення, збагачення інтересу до музичного мистецтва, до навчальної діяльності.

Тому в серії завдань мають використовуватись спеціально розроблені дидактичні ігри, за допомогою яких у дітей формуються музично-слухові враження, емоційне переживання образного змісту музичних творів та їх оцінка. При цьому ми не відкидаємо існуючі форми контролю; ми їх оновлюємо, створюючи нову систему знань, умінь і навичок. Покажемо це на наступних прикладах:

Так, завдання “Незвичайне звучання”, “Аукціон пісень”, “Веселі звіри”, “Пісня, яку знають всі”. Вимагають від учнів зосередження уваги, концентрації пам'яті, фантазії, уяви.

Наступна серія завдань має підготувати учнів до слухання, пізнання і сприймання музики. Ці завдання розвивають уміння виявляти виразність музичних засобів; ознайомлюють із звучанням різних музичних інструментів, оркестрів.

Найдоступнішим видом діяльності на уроці, що викликає у дітей жвавий інтерес і приносить їм естетичну насолоду, стає театралізація. Так, з метою спрямування уваги молодших школярів на вираження у співі розповідних інтонацій під час розучування української народної пісні “Веселі гуси” доцільно використовувати ігрову ситуацію, пов'язану зі змістом цього твору. У процесі виконання можна залучати дітей до співу голосами героїв, добиваючись відповідності змісту кожному куплету.

Сповідуючи ідеї гуманістичної педагогіки, вчителі повинні всебічно втілювати принцип “навчатися, граючись”, тому для створення сприятливої атмосфери можна застосовувати ляльки, за допомогою яких учні набувають знання, уміння і навички. У цьому варіанті виклад теоретичного матеріалу здійснюється у формі “діалогу головних героїв”.

Сутність таких музично-ігрових завдань має полягати не тільки в орієнтації на результат, а і можливість насолоджуватись вільним виявленням власних сил.

Поступово завдання дітям мають ускладнюватись, наприклад, розвиток музичності здійснювати у процесі театралізованої діяльності. Так у грі “Хто швидше?” дітей навчають зіставляти зображення з відповідними музичними творами для відтворення емоційно-естетичних переживань (“Пісня Лисички” з опери “Коза-дереза” М.Лисенка, “Дід Мороз” Р.Шумана, українська народна пісня “Вийди, вийди, сонечко”). Гра проводиться у формі змагання. Кожна дитина має отримати частину малюнка одного із названих творів. Діти розглядають частини і складають з них малюнок, назвають музичний твір, якому відповідає цей малюнок. Перемагає та група, яка швидше і правильніше виконає завдання.

За такими ж принципами використовуються й наступні ігри: «Відгадай вікторину», «Розв’яжи кросворд», «Зроби відеокліп», «Відтвори за допомогою рухів емоційно-образний характер твору», «Впізнай пісню».

Ще одна серія завдань спрямовується на розвиток художньо-образного мислення учнів. Їм пропонується адаптувати танцювальну музику. Наприклад, перетворити матроський танок “Яблучко”, у танок будівельників, малярів, каменярів, теслярів, водопровідників тощо, так, аби відображались особливості їх праці. Інше завдання передбачає прослуховування п’єс з “Дитячого альбому” П.Чайковського у фортепіанному виконанні й виконанні камерного оркестру під керівництвом В.Співакова. Прослухавши запис у оркестровій інтерпретації, учні відчували темброві барви і настільки захопилися, що почали диригувати, повністю занурилися в музичні образи. На наступних заняттях деякі учні ділилися своїми враженнями про музику у різних видах діяльності.

У іншому завданні учням пропонується мелодія з ритмічним супроводом, в якій наведена лише перша фраза мелодії, а наступна фраза залишається без супроводу. Дітям пропонується на елементарних музичних інструментах зіграти заданий акомпанемент (вальс, марш тощо).

У завданні «імпровізація з музичними звуками» учням пропонується придумати різне тембральне забарвлення до окремих музичних фраз або віршованих рядків. Діти обговорюють характер кожного персонажу, їхній характер, настрій, образи.

Отже, охарактеризовані методи музичного навчання сприяють підвищенню у молодших школярів рівнів музичної освіченості. Мотивація до музичної діяльності виступає внутрішньою рушійною силою розвитку музичної освіченості молодших школярів, а прояв їх музичної обізнаності супроводжується більш точними висловлюваннями щодо жанрово-стильових ознак творчості композиторів минулого і сучасності. Разом з тим, підвищується інтенсивність емоційної реакції на музику та її виконання. Суттєво активізується інтерес до творчих завдань зі створення і виконання музичних творів.

Література

1. **Савченко О.Я.** Сучасний урок у початкових класах / О.Я.Савченко. – К. : Магістр-5, 1997. – 256 с.
2. **Турчин Т.М.** Осучаснення форм музичного навчання молодших школярів / Т.М. Турчин // Щомісячний науково-педагогічний журнал. – Рідна школа. - № 7. – 2011. – С. 64-68.

УДК 373.5.015.31:78

С. В. Чиркова

ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МУЗИЦІ

В статтє рассмотрен вопрос художественно-образного мышления младших подростков на уроках музыкального искусства.